

Tema 27. L'acció de l'Esperit Sant: la gràcia, les virtuts teologals i els manaments

La vida cristiana és la vida de l'home com a fill de Déu en Crist per mitjà de l'Esperit Sant. L'acció de l'Esperit Sant en l'ànima del cristià, a més de donar la gràcia santificant i les virtuts teologals, comunica inspiracions i gràcies actuals, i té una manifestació específica en el que l'Església anomena dons de l'Esperit Sant. El Decàleg conté un conjunt de

deures greus, però és també i sobretot una instrucció, un ensenyament sobre la manera de viure.

25/01/2023

Índex

- La gràcia santificant
 - Les virtuts teologals
 - La virtut de la fe
 - La virtut de l'esperança
 - La virtut de la caritat
 - Els dons de l'Esperit Sant
 - Els manaments de la llei de Déu
 - Bibliografia bàsica
-

Anteriorment s'ha tractat de la missió de l'Esperit Sant i de la seva acció en l'Església. Ara es considera l'acció de l'Esperit Sant en la vida cristiana i en el camí del cristià cap a la santedat.

La gràcia santificant

Es pot dir que la vida cristiana és la vida de l'home com a fill de Déu en Crist per mitjà de l'Esperit Sant. Amb el Baptisme l'home és alliberat del pecat i rep una autèntica participació de la naturalesa divina.^[1] Què vol dir participació en la naturalesa divina? Es pot entendre, sempre dins dels límits del nostre coneixement actual, considerant que el Pare comunica enterament la seva naturalesa al Fill i a l'Esperit Sant, però no pot crear altres déus ni altres persones a qui comunicar enterament la seva mateixa naturalesa. Però, en canvi, pot i ha volgut crear altres persones per comunicar-los “parcialment”, en

“part”, la naturalesa divina, la seva bondat i la seva felicitat; per això es parla de “participació”. Aquesta participació és la gràcia santificant, que fa l’home fill de Déu.

La santedat cristiana rau, per tant, en la donació de Déu Tri a l’home.

L’home queda inclòs per la gràcia en la dinàmica íntima de la vida divina, en la qual cada Persona divina té la mateixa naturalesa, però d’una manera diferent, una diferència que fa les Persones divines diferents entre si. Per això, la relació del cristià amb cadascuna de les Persones divines és diferent: el Pare ens adopta com a fills, per la qual cosa el Fill és el model amb qui ens identifiquem i la nostra “porta” d’entrada a la Trinitat, en què l’Esperit Sant, vincle d’amor entre el Pare i el Fill, és la “la llum i la força” que ens impulsa a la identificació amb Crist per viure amb Ell per a la

glòria del Pare complint en tot la seva voluntat.^[2]

La *gràcia santificant* és, per tant, molt més que una ajuda de Déu per fer obres bones. És un principi vital nou, una elevació de la nostra naturalesa, gairebé com una segona naturalesa, principi radical d'un nou tipus de vida: la vida dels fills de Déu en Crist per mitjà de l'Esperit Sant. Hi ha una altra classe de gràcia, anomenada *gràcia actual*, que sí que és una ajuda divina puntual per dur a terme una determinada obra bona.

Les virtuts teologals

Com que la naturalesa humana té unes facultats que ens permeten viure com a homes, que són la intel·ligència, la voluntat, els sentits externs i interns i les ganes sensibles, la vida divina feta possible per la gràcia santificant requereix unes facultats o, més exactament, l'elevació de les nostres facultats

perquè puguin ser principis dels actes propis de la vida divina de la qual participem. L'elevació de les facultats humanes es duu a terme mitjançant uns hàbits infosos amb la gràcia santificant, que són les tres virtuts teologals: la fe, l'esperança i la caritat.

El Compendi del Catecisme de l'Església Catòlica diu que «les virtuts teologals són les virtuts que tenen com a origen, motiu i objecte immediat Déu mateix. Infuses en l'home amb la gràcia santificant, capaciten per a viure en relació amb la Trinitat i fonamenten i animen l'obrar moral del cristià, tot vivificant les virtuts humanes. Són la penyora de la presència i de l'acció de l'Esperit Sant en les facultats de l'ésser humà».^[3]

Aquesta descripció breu conté els elements fonamentals. Són virtuts donades per Déu, juntament amb la

gràcia santificant; tenen per objecte el mateix Déu i ens permeten conèixer-lo com a Déu U i Tri, desitjar-lo i estimar-lo; i informen les virtuts ètiques humanes, fan que aquestes puguin regular l'ús dels béns humans de manera adequada a la vida i a la condició dels fills de Déu, i no només al bé purament humà.

La virtut de la fe

«La fe és la virtut teologal per la qual creiem en Déu i en tot el que ens ha revelat i que l'Església ens proposa de creure, perquè Déu és la mateixa Veritat. Amb la fe l'home s'abandona a Déu lliurement. Per això el qui creu cerca de conèixer i fer la voluntat de Déu, ja que “la fe actua per mitjà de la caritat” (*Ga* 5, 6).^[4]—

La fe és el coneixement que guia tota la vida dels fills de Déu. Sense la fe no és possible viure com a fills de Déu, de manera semblant a com,

sense coneixement intel·lectual, no es podria viure la vida humana. La fe consisteix en una adhesió ferma, feta possible per la gràcia, a totes les veritats que Déu ens ha revelat, a tot el que Déu ens ha dit de Si mateix i del seu disseny salvador per als homes i per al món, no perquè aquestes veritats siguin evidents o plenament comprensibles per a nosaltres, sinó perquè han estat revelades per Déu, Saviesa suprema i summa Veritat. Per la fe participem en el coneixement que Déu té de si mateix i del món, i aquest coneixement participat és la regla suprema de la vida cristiana.

Però la fe no és només un conjunt de coneixements que es consideren veritables. Com que el que es creu és que Déu és creador i salvador nostre, la fe pressuposa una obertura plena de l'ànima a l'acció salvífica de Déu en Crist, un acte de confiança i de lliurament a l'acció de Déu en

nosaltres. Com que la fe és l'acceptació de la salvació que Déu obra en nosaltres, sant Pau ensenya que som justificats per la fe, és a dir, que no hi ha cap altra salvació que la que Déu ens dona en Crist, i que després del pecat original no hi ha cap altra manera de ser justos davant de Déu que obrir-nos a l'acció amb què Déu ens fa justos mitjançant Crist. Cap home es pot justificar a si mateix. Per això, l'Església ensenya que «la fe és el principi de la salvació humana, el fonament i l'arrel de tota justificació; sense la qual és impossible agradar Déu i arribar al consorci dels seus fills; i es diu que som justificats gratuïtament, perquè res del que precedeix la justificació, bé si és la fe, bé si són les obres, mereix la gràcia mateixa de la justificació; perquè si és gràcia, ja no és per les obres; ja que altrament (com diu el mateix Apòstol), la gràcia ja no és gràcia».^[5]

La gràcia i la fe no estan produïdes per les nostres bones obres, però una vegada que s'han rebut la gràcia i la fe, per salvar-se cal viure com a fills de Déu i evitar les obres incompatibles amb la vida de la gràcia.

Qui de manera *conscient i deliberada* no accepta la revelació de Déu, comet el pecat d'infidelitat. El cristià que abandona la fe peca d'apostasia, i el que canvia o deforma les veritats revelades comet el pecat d'heretgia.

La virtut de l'esperança

«L'esperança és la virtut teologal per la qual desitgem i esperem de Déu la vida eterna com la nostra felicitat, posant la nostra confiança en les promeses de Crist i recolzant-nos en l'ajut de la gràcia de l'Esperit Sant per merèixer-la i perseverar fins a la fi de la vida terrena».^[6]

La virtut de l'esperança transforma i eleva els nostres desitjos més profunds, i fa que la benaurança promesa per Déu sigui l'objecte últim dels nostres desitjos, el Bé Summe volgut per si mateix i pel qual es volen totes les altres coses.

L'esperança ens permet donar a tots els béns i activitats humanes el seu valor veritable, que és el que tenen pel que fa a la benaurança.

Com que la benaurança només es pot obtenir per la gràcia i l'ajuda de Déu, la virtut de l'esperança comprèn la confiança en què Déu ens donarà sempre l'ajuda necessària per salvar-nos, i perdonarà els nostres pecats quan li demanem perdó, ens donarà fortalesa per superar les proves i els perills, i ens acompanyarà sempre amb la seva omnipotència misericordiosa.

Peca de desesperació qui es desanima amb els seus pecats o les

dificultats de la vida, desconfiant de la bondat i la misericòrdia de Déu i del seu poder salvífic, com si tot depengués de les nostres forces humanes. Peca, en canvi, de presumció qui pensa que n'hi ha prou amb les seves forces i els seus mèrits humans per salvar-se, o qui pensa que la seva salvació està assegurada per la seva raça, pel fet de ser catòlic o d'estar batejat, o per altres raons, i per això descuida els mitjans de salvació que Déu estableix i que l'Església ofereix.

La virtut de la caritat

«La caritat és la virtut teologal per la qual estimem Déu per damunt de totes les coses i el nostre proïme com a nosaltres mateixos per amor de Déu. Jesús en fa el manament nou, la plenitud de la Llei. És “el vincle de la perfecció” (Co 3, 14) i el fonament de les altres virtuts, les quals anima, inspira i ordena: sense ella “jo no

seria res” i “res no em serviria” (1 Co 13, 2-3)». ^[7]

La caritat consisteix abans que res a estimar Déu, com a Bé Summe, sobre totes les coses. És un amor d'amistat, que ens uneix a Ell. Com que l'amor d'amistat comporta certa reciprocitat: estimem Déu i ens sabem estimats per Ell, o bé l'estimem com a resposta a l'amor amb què ens estima. A l'Esperit Sant se l'anomena *Caritat Increada*, i la caritat creada (la nostra) és l'efecte principal de la seva acció en la nostra ànima. D'alguna manera, mitjançant la virtut de la caritat estimem Déu amb un amor diví, amb l'amor que l'Esperit Sant posa en la nostra ànima. La caritat ens impulsa a conèixer Déu, a viure per complir la seva voluntat amb plena disponibilitat, com va fer Crist, ^[8] a estimar el proïsme per amor de Déu, és a dir, a estimar als altres com Déu els estima, i a tractar les coses

d'acord amb el valor que tenen segons el disseny de Déu.

És, a més, forma, motor i arrel de totes les virtuts morals, perquè les refereix a Déu com a Bé Summe, constitueix la seva motivació última (per amor de Déu es practica la justícia, la generositat, la castedat, etc.) i fa que la pràctica de les virtuts morals ens uneixi a Déu. Per això sant Agustí diu que d'alguna manera les virtuts morals cristianes són com formes de l'amor a Déu.^[9]

La caritat és l'essència de la santedat cristiana, el vincle de la perfecció, i determina el grau de santedat de cadascú: la santedat és tanta com més és la caritat.

Tot pecat greu comporta la pèrdua de la caritat, de la unió d'amistat amb Déu. Són pecats específics contra la caritat cap a Déu l'odi a Déu i la tibiesa; contra la caritat cap a si mateix, la distracció de la vida

espiritual, exposar-se a perills greus per a l'ànima o per al cos, el suïcidi i l'egoisme pel que fa a amor desordenat a si mateix; contra la caritat cap als altres, l'odi i la discòrdia, l'escàndol, negar l'ajuda espiritual o material que és possible donar al proïme, la cooperació voluntària amb els pecats del proïme.

Els dons de l'Esperit Sant

L'acció de l'Esperit Sant en l'ànima del cristià, a més de donar la gràcia santificant i les virtuts teologals, comunica inspiracions i gràcies actuals, i té una manifestació específica en el que l'Església anomena *dons de l'Esperit Sant*, que són «disposicions permanents que fan l'home dòcil als impulsos de l'Esperit Sant».^[10] L'Església ensenya que aquests dons són set: «saviesa, enteniment, consell, fortalesa, ciència, pietat i temor de Déu.

Pertanyen en plenitud al Crist, Fill de David (Cf. *Is* 11, 1-2). Completen i perfeccionen les virtuts d'aquells que els reben. Fan els fidels dòcils a obeir amb promptitud les inspiracions divines»,^[11] tot i que naturalment no es pretén classificar o reduir a aquests set dons l'amplíssima i multiforme acció de l'Esperit Sant en les ànimes. L'Església parla també dels fruits que produeix l'acció de l'Esperit en les ànimes: «Els fruits de l'Esperit són perfeccions que l'Esperit Sant forma en nosaltres, com a primícies de la glòria eterna. La Tradició de l'Església n'enumera dotze: “caritat, goig, pau, paciència, longanimitat, bondat, benignitat, mansuetud, fidelitat, modèstia, continència i castedat” (*Ga* 5, 22-23, vulg.).^[12]

Els manaments de la llei de Déu

El Senyor va dir: «Si m'estimeu, guardareu els meus manaments».^[13]

El jove ric li va preguntar: quins manaments? «Jesús li respongué: *No matis, no cometis adulteri, no robis, no acuis ningú falsament, honra el pare i la mare, i estima els altres com a tu mateix*».^[14] El Senyor es refereix al Decàleg, a les deu Paraules de l'Antic Testament,^[15] que contenen com un resum dels elements principals de la llei moral natural. El Senyor mateix atribueix a aquestes deu Paraules un origen diví, i les distingeix dels preceptes merament humans,^[16] i l'Església segueix l'ordre d'aquests deu manaments per exposar en la catequesi la moral cristiana, i hi afegeix naturalment alguns ensenyaments específics del Nou Testament.

El Decàleg conté un conjunt de deures greus,^[17] però és també i sobretot una instrucció, un ensenyament sobre la manera de viure que és coherent amb l'Aliança entre Déu i el poble elegit.

L'exposició del Decàleg que fa l'Església és un ensenyament sobre l'estil de vida que és congruent amb la caritat, amb l'amistat entre Déu i l'home. Aquest ensenyament constitueix un instrument vàlid per a la formació moral dels més joves o dels menys instruïts, i és per a tothom una guia externa necessària per superar els moments de foscor interior que tots podem travessar alguna vegada a la vida, perquè generalment la llum interior de la gràcia ja permet distingir el que és bo del que és dolent. El Decàleg, vist d'acord amb el Nou Testament i en la seva connexió amb la caritat, és com un conjunt de senyals que ens indiquen el camí que porta a la salvació.

Ángel Rodríguez Luño

Bibliografia bàsica

— *Catecisme de l'Església Catòlica*, núm. 1996-2005, 1810-1832, 2052-2074.

— *Compendi del Catecisme de l'Església Catòlica*, núm. 422-425, 384-390, 434-441.

— Francesc, *Catequesi sobre els deu Manaments*.

[1] Cf. *2 Pe* 1, 4.

[2] *Jn* 6, 38: «Perquè no he baixat del cel per fer la meva voluntat, sinó la voluntat del qui m'ha enviat». Cf. també *Jn*, 4, 34; 5, 30.

[3] *Compendi*, núm. 384.

[4] *Compendi*, núm. 386.

[5] Concili de Trento, *Decret sobre la justificació*, cap. 8: Dz-Hü 1532.

[6] *Compendi*, núm. 387.

[7] *Compendi*, núm. 388.

[8] «Jesús els diu: El meu aliment és fer la voluntat del qui m'ha enviat i dur a terme la seva obra» (*Jn* 4, 34).

[9] «Com que la virtut ens condueix a la felicitat veritable, jo afirmaria que la virtut no és cap altra que el suprem amor de Déu. I el fet de dir que la virtut és quadripartita, es diu, com jo ho entenc, en consideració de la varietat de disposicions que el mateix amor assumeix. Aquestes quatre virtuts famoses, la força de les quals vulgui el cel que estigui en totes les ànimes com els seus noms estan a les seves boques, no titubejaria en definir-les també així: la templança és l'amor que es dona totalment al que s'estima; la fortalesa és l'amor que ho suporta tot pel que

s'estima; la justícia és l'amor que serveix exclusivament allò que s'estima i que, a causa d'això, domina amb rectitud; finalment, la prudència és l'amor que distingeix amb sagacitat el que és útil del que és perjudicial. Aquest amor, hem dit, no és amor d'un objecte qualsevol, sinó amor de Déu; és a dir, del Summe Bé, Summa Saviesa i Summa Pau. Per aquest motiu, precisant una mica més les definicions, es pot dir que la templança és l'amor que es conserva íntegre i incorruptible per a Déu; la fortalesa és l'amor que ho pateix tot sense pena, amb la vista fixa en Déu; la justícia és l'amor que no serveix ningú més que Déu, i per això exerceix distinció, conforme a la raó, sobre tot el que és inferior a l'home; la prudència, en fi, és l'amor que sap discernir el que és útil per anar a Déu del que pot allunyar-ne» (sant Agustí, *De moribus ecclesiae*, I, 15, 25: NBA 13/1, 53).

[10] *Catecisme de l'Església Catòlica*,
núm. 1830.

[11] *Ibidem*, núm. 1831.

[12] *Ibidem*, núm. 1832.

[13] *Jn* 14, 15.

[14] *Mt* 19, 18-19.

[15] Cf. *Ex* 20, 2-17 i *Dt* 5, 6-21.

[16] «Així, en nom de la vostra tradició,
invalideu la paraula de Déu.

Hipòcrites! Amb tota la raó Isaïes va
profetitzar de vosaltres quan digué:
Aquest poble m'honora amb els
llavis, però el seu cor es manté lluny
de mi. El culte que em donen és buit,
les doctrines que ensenyen són
preceptes humans» (*Mt* 15, 7-9).

[17] «Perquè els deu manaments
formulen els deures fonamentals de
l'home envers Déu i envers els altres,
les obligacions que revelen, en el seu
contingut primordial, són greus.

Fonamentalment, els manaments són immutables i les seves obligacions són vàlides arreu i sempre. Ningú no pot dispensar-les. Déu ha gravat els deu manaments al cor de l'home» (*Catecisme*, núm. 2072).

pdf | document generat
automàticament des de <https://opusdei.org/ca/article/tema-27-laccio-de-lesperit-sant-la-gracia-les-virtuts-teologals-i-els-manaments/> (28/03/2025)